

1

וכ"ת ליעביד בה תרתי אמר רב נחמן
אמר רבה בר אבוב אמר קרא ואהבת לרעד
כמוד ברור לו מיתה יפה
מסנ (יב"ד, ג, ע"א)

ידבר בנותן ובנוטל

5

כאשר ברא אלהים את האדם, עשהו לנותן ונוטל. כח הנתינה הוא
כח עליון ממדות יוצר הכל ברוך הוא, שהוא מרחם ומטיב ונותן, מבלי קבל
דבר בתמורה; (הן לא יחסר לו כלום, ככתוב: "ואם צדקת מה תתן לו"
(איוב ל"ה ז') רק שאנו מביעים לו את תודתנו, אשר זה שורש עבודתנו לו)
וככה עשה את האדם, ככתוב: "בצלם אלהים עשה את האדם", כי יוכל
לרחם ולהטיב וליתן.

אבל כח הנטילה, הוא אשר יתאוה האדם למשוך אליו את כל הבא
בתחומו, כח זה הוא אשר יקראוהו בני האדם "אהבת עצמו", והוא שורש
כל הרעות.

2

ברור לו מיתה יפה. י"מ משום
לרעד כמוד לא שייך מחיים

דמיך קודמין מסנ (יב"ד, ג, ע"א)

3

האיש מקדש בו ובשלוחו האשה
מתקדשת בה ובשלוחה האיש

מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו:
נמ' השתא בשלוחו מקדש בו מיבעיא אמר

רב יוסף מצוה בו יותר מבשלוחו כי הא דרב
ספרא דמחרך רישא רבא מלח שיבוטא

איכא דאמרי בהא איסורא נמי אית בה
כדב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה

אמר רב. האסור לאדם שיקדש את האשה
עד שיראנה שמא יראה בה דבר מגונה

ותתנגה עליו ורחמנא אמר ואהבת לרעד
כמוד מסנ (יב"ד, ג, ע"א)

על כן נאמר, כי אהבה זו באה על ידי השלימים זה את זה. הן שם
האל ב"ה ככה בטבעם, כאמרם ז"ל כל שאין לו אשה... אינו אדם שלם (ב"ר
י"ז), ובהיות האדם לבדו הנהו חסר, כי לא יוכל למלא את תפקידו. על כן
בהיותם נותנים השלמה זה לזה, יאהבו זה את זה, כאשר נתבאר, כי
הנותן יאהב. וזהו, אשר באהבתם, כל שאיפתם היא ליתן ולהשפיע נחת ועונג
זה לזה.

והנה יתבאר לנו עוד דבר נפלא: למה ברוב הפעמים לא יארכו ימי
האהבה הזו?

אך פשוט הוא, הן בני האדם בכללם נוטלים המה ולא נותנים, וכאשר
יחזק עליהם חוק הטבע (להעמיד תולדות), היו לנותנים ואוהבים, אבל חיש
מהר, אך תקל מהם יד הטבע, ושבים המה להיות נוטלים כשהיו, גם לא ירגישו
בעצמם את השעה אשר החליפו בה את עמדתם. תחת אשר התקשרו תחילה
להיות נותנים, מעתה היו לנוטלים, וכל אחד ידרוש מרעהו אשר ימלא
את חובותיו אשר התחייב לו.

האם אפשרית היא האהבה במצב כזה?

וכך אני אומר תמיד לזוג בעת שמחת כלולתם: — "הזהרו, יקרים,
שתמיד תשאפו להשיב נחת זה לזה, כאשר תרגישו בכם בשעה זו;
ודעו אשר ברגע שתתחילו לדרוש דרישות זה מזה, הנה כבר
אשרכם מכם והלאה".

וישנם בבני האדם, אשר לא יחפצו בנישואין — הוא מאשר לא יוכלו
להפרד מכח הנטילה אשר יחזק עליהם, וגם יד הטבע לא תוכל לעשותם
לנותנים, אפילו לפי שעה.

וכן אלה אשר יחפצו במיעוט בנים — תופעה תדירית בדורנו — המה
מגדולי הנוטלים; לא יחפצו ליתן אפילו לבנים.

אבל הקשר הטוב בין איש ואשתו, יהיה כאשר שניהם יגיעו למעלת
הנתינה; אז אהבתם לא תפסק, וחייהם ימלאו אושר ונחת, כל ימיהם אשר
יחיו עלי אדמות.

ימים קודם יום הכפרים מפרישין כהן גדול
מביתו ללשכת פרהרין ומתקנין לו כהן
אחר תדוריו שמא יארע בו פסול דר יהודה
אומר אף אשה אדחת מתקנין לו שמא תמת
ייקראשתי שנאמר וכפר בעדו וכעד ביתו ביתו
זו אשתו אמרו לו אם כן אין לדבר סוף:

מסנ (יב"ד, ג, ע"א)

ספר הכתובים / ספר שופטים / ספר שופטים / ספר שופטים

6

אהבה שאינה תלויה בדבר
"כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל הדבר בטלה האהבה,
ושאינה תלויה בדבר, אינה בטלה לעולם" (אבות ה, טז). מי
שנישא על-מנת לקבל מהאחר, אהבתו אינה אלא אהבה
עצמית, היינו אהבה שהיא תלויה בדבר. לעומת זאת, אם
יונשא כדי לתת לזולת, לעולם לא תתבטל האהבה. ולא זו
בלבד, אלא ככל שיייתן - יאהב. רואים את זה אצל ההורים
שכל-כך משקיעים ונותנים לילדיהם, ואוהבים אותם
אהבה נצחית. האהבה האמיתית באה אחרי החתונה,
אחרי שמתחילים באמת לתת זה לזה.

חז"ל - ע"כ

טז (ב) וישמע אברם לקול שרי. לא אמר הכתוב ויעש כן, אבל
אמר כי שמע לקול שרי, ירמוז כי אף על פי שאברם מתאוה מאד
לכנים לא עשה כן בלא רשות שרי, וגם עתה לא נתכון שיבנה
הוא מהגר ויהיה זרעו ממנה, אבל כל כוונתו לעשות רצון שרה
שתבנה ממנה, שיהיה לה נחת רוח בבני שפחתה, או זכות
שתזכה היא לכנים בעבור כן כדברי רבותינו. ואמר עוד ותקח
שרי להודיע שלא מהר אברם לדבר עד שלקחה שרי ונתנה
בחיקו. והזכיר הכתוב שרי אשת אברם, לאברם אישה, לרמוז כי
שרה לא נתיאשה מאברם ולא הרחיקה עצמה מאצלו, כי היא
אשתו והוא אישה, אבל רצתה שתהיה גם הגר אשתו, ולכך אמר
לז לאשה, שלא תהיה כפלגש רק כאשה נשואה לו. וכל זה מוסר
שרה והכבוד שהיא נוהגת בכעלה.

ב"מ, ג' ע"א, ס' ע"ג

תנו רבנן כברייתא: האוהב את אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו⁽⁴³⁾, והמדריך בניה ובנותיו בדרך ישרה, והמשיאן סמוך לפירקן - סמוך לגדלותם⁽⁴⁴⁾ עליו הכתוב אומר: "וידעת כי שלום אהלך"⁽⁴⁵⁾.

מסכת יבמות, ס"ג, ע"ג

10

ויעתק משם הנהגה מקדם
לכות אל ויט אהלה בית אל מים
והעי מקדם ויבדלם מזה לזה
ויקרא בשם יהוה:

בבבא, סוף י"ג, כ"ה

11

ויב. חן ויט אהלה, אהלה
כתוב מלמד שנטע אהל שרה
תחלה ואחר כך נטע אהלו.

מירא נבא, גריאלי

12

שנטע אהל שרה תחילה
כו. כדק"ל שצריך אדם לכבד
את אשתו יותר מנפשו. וכל
כבודה בת מלך פנימה.

ביוו ר"פ יוסף על המצב נבא

13

לכן כאשר איש ואישה יושבים בצוותא ושותים קפה, גם אם אינם אומרים באותה שעה דברים נשגבים, גם אם אינם עוסקים באותה שעה בדברי תורה - עצם הפעולה הפשוטה, הנעימה והנורמלית הזו, מוציאה אל הפועל במעמקים את הנטייה הפנימית, את העריגה הפנימית לתוכן רהייהם האחד, את אותה אחדות פנימית החיה בהם.

ספר גנינה בנשים, זריק גלה טייכר פ"א

17

פי הא - כמו מעשה זה, דרב רחומי הנה שכוח קמיה דרבא במחוזא - היה מצוי ללמוד לפני רבא במחוזא. הנה רגיל דהנה אתי לכיתיה כל מעלי יומא דכיפורי - והיה רגיל לבוא לביתו בכל ערב יום הכיפורים. יומא חד משכתייה שמעתיא - פעם אחת, בערב יום הכיפורים משכתי סוגית לימודי, והתעכב במחוזא. הנה מסבניא דביתיה - היתה אשתו מצפה לו ואומרת: "השתא אתי, השתא אתי - עכשיו הוא בא! עכשיו הוא בא!" לא אתא - לא בא רב רחומי, חלש דעתיה - נעצבה אשתו, ואחזית דמעתיא - הורידה רמעה מציניה. באותו זמן הנה נתיב באיגרא - היה רב רחומי יושב בעליה. אפחית איגרא מתותיה - נפחתה קרקעית העליה מתחתיו. ונפל נח נפשיה - מת⁽⁶⁾.

מסכת נזירות, ס"ג, ע"א

18

ועל דרך שארז"ל במסכת אבות (פ"ב מ"א) איזה דרך שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, וכההיא דרבי עקיבא במסכת כתובות (ר"ף ס"ב ע"ב) דשלח וידע מה בגו ביתא, ואחרינא דלא שלח איעקרא דביתיה⁽⁷⁾ (ביאור: כנו של רבי הלך ולמד בישיבה מיד אחר נשואי י"ב שנה, וכשחזר מצאה לאשתו שנהיתה עקרה, עד שהתפללו חכמים עליה ונתרפאה, ואילו רבי עקיבא גם הוא הלך ולמד י"ב שנה, ועוד הוסיף עוד י"ב שנה, ולא ניזוקה אשתו, וטעם הדבר שרבי עקיבא הלך ברשות אשתו ובהסכמתה כמכואר שם). הרי שלאחר כל ההתגברות של רבי עקיבא הסתכל בסוף דבר בקדמותו להיות נוהל שני עולמים, וכך היה שהגיע למדה זו שיהיה תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם,

מירא גספרי, מסכת אבות
מירא גנינה פריש פ"א

14

לא וישמע את דברי בני לכו לאמר לקח יעקב את פל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה: ויקרא יעקב את פני לבן והנה אינו עמו בתמול שלשום: ויאמר יהוה אלי יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך: וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו: ויאמר להן ראה אנכי את פני אבינו כי אינו אלי בתמול שלשם ואלהי אבי היה עמרי: ואתנה ידעתי כי בכל כחי עבדתי את אבינו: ואבינו התל פי והחלף את משפחתי עשרת מנים ולא נתנו אלהים להרע עמרי:

רחל ולא ויתאמרנה לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו: והלוא נבריות נחשבנו לו כי מברנו ויאכל גם אכול את כספנו: כי כל העשר אשר הציל אלהים מאבינו לנו הוא ולבנינו ועתה כל אשר אמר אלהים אליך עשה: שסי ויקם יעקב וישא את בניו ואת נשיו על הגמלים:

בבבא, סוף י"א

15

(לא) כי יראתי. היא תשובה ניכחת גם על הנשים גם על החמד של גנינה, אחר שירא שיגזול צנומיו מעמו שאוהבן כנפשו, היה מוכרח להעלים, אע"ג שהמין עצמו לצריחה מכמה ימים קודם, ולא השיב יעקב האמת כי הצנום עצמן וזוהו לך, שלא רצה לגרום מרעומת עליהן:

ביוו המין נבא, גריאלי, פ"א, ע"א

16

אתו נאמר ליה - באו לרבי אלעזר בן עזריה, ואמרו לו: "ניקא ליה למד דליהוי ריש מתיבתא - האם מוכן הרב להיות ראש הישיבה?" אמר להו רבי אלעזר בן עזריה: "אנייל ואימליך באינשי ביתי - אלך ואתייעץ עם אנשי ביתי." אול ואמליך בדביתיהו - הלך ונמלך באשתו. אמרה ליה אשתו לרבי אלעזר בן עזריה:

מסכת גיטות, כ"ג, ע"ג